

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 2 • NR 12 • 1965

Heraldica Varia

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

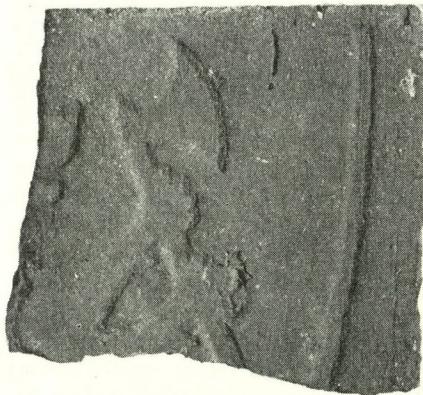
Heraldica Varia

Det norske Kongevåpen

Under et gravearbeide nedenfor Slottsfjellet i Tønsberg ble der i 1960 funnet murrester som stammer fra en kongehall av samme type som Haakonshallen i Bergen. I de følgende år er området gravet ut og murrestene konservert.

Tønsberg, opprinnelig Tunsberg, er Norges eldste by og antas grunnlagt ved slutten av 800-tallet. Den var i middelalderen kongelig residensstad og bispedømme. De monumentale bygninger fra den tid var delvis oppført av teglsten, fremstillet på stedet.

Under utgravingen ble bl. a. funnet fragmenter av dekorerte teglstensfliser, hvor motivene er presset ned i massen før brenningen. Et fragment viser en frittstående heraldisk løve. Et annet viser del

av det norske kongevåpen, den med øks bevebnede løve i skjold. Fragmentet måler langs overkant 7 cm, langs sidekant 7 cm; tykkelse 2,3 cm.

Som det vil sees, er løven venstrevendt, hva som vel kan skyldes våpnets plass i en dekorasjon. Fragmentet oppbevares i Vestfold Fylkesmuseum i Tønsberg, sammen med andre funn fra utgravnin-
J.M.

Bibliotek

Omfattningen av de svenska stadsbibliotekens bestånd av heraldisk litteratur är mycket varierande från ort till ort. Ett i detta hänseende osedvanligt välförsett bibliotek är det i Sundsvall. Dess chef stadsbibliotekarie *Klas Viktor Lagström* har under årens lopp samlat en uppsättning heraldica om ett femtiotal volymer. Äldst bland dem är ett samlingsband innehållande dels ett arbete »Inledning til heraldiken» av Carl Uggla, tryckt i Stockholm 1746, dels en »Afhandling om Swea rikes urgama Wapn de tre kronor ...» av C. H. Uggla, tryckt i Stockholm 1760. Vidare märkes A. W. Stjernstedts »Sveriges ridderskaps och adels wapenbok», tryckt 1857, och ett motsvarande arbete av C. A. Klingspor, tryckt 1890.

Inom ett närliggande ämnesområde, numismatiken, äger Sundsvalls stadsbibliotek ett tjugotal volymer. *H.S.-r.*

Farve og Metal

»Heraldikkens love« er et misbrugt begreb, og det er ikke mærkeligt, om folk iblandt får det indtryk af heraldiske skriverier, at disse »love« blot er et sæt skruede og overflødige postulater, som visse heraldikere har udtænkt for at gøre sig selv og deres studium interessante.

Det er morsomt, når virkeligheden demonstrerer, at det ikke behøver at hænge således sammen, og at »lovene« er gode nok, nemlig forstandige, på erfaring byggede regler for, hvad der, rent visuelt, er tydeligt og smukt.

Olieselskabet Shell's firmaflag havde indtil 1964 vist dets muslingeskål gul på hvid bund i en rød dug (se illustrationen, til venstre). Men flaget var ikke tilfredsstillende; skallen, Shells berømte

Til venstre det gamle, nu kasserede Shell-flag, hvis muslingeskål stod gul i hvidt felt og derfor ikke kunne ses så tydeligt. Til højre det nye, klarere flag med den gule skal i rødt felt. Billederne venligst udlånt af A/S Dansk Shell.

mærke, sås ikke klart nok. Hvordan kunne det være?

Shell tog problemet op. »Farvernes indvirkning på mennesket er genstand for et voksende studium og granskes ikke alene af kunstnere, men også af psykologer og markedsforskere. Shells flag blev »genstand for langvarige diskussioner«, og sluttelig kasserede man det, til fordel for et nyt (illustrationen, til højre). Farverne i det nye flag var ganske vist de samme og hovedmotivet, skallen, lige-så. Alligevel var det nye flag langt bedre end det gamle, blot fordi den gule muslingeskål nu stod på rød bund i stedet for på hvid. Som man ser: Sandheden af et af den gode heraldiks grundprincipper anskueliggjort godt otte århundreder efter det Andet Korstog.

S.T.A.

Kongresser

Den Ottende Internationale Kongres for Genealogi og Heraldik vil finde sted i Paris i dagene 20.-25. juni 1966. Interesserede kan henvende sig til generalsekreteren Monsieur J. Meurgey de Tupigny,

113 rue de Courcelles, Paris XVIIe. Indskrivningsafgiften er 100 fr.

Kongressens emner vil være, inden for genealogi: Familiearkiver. Slægtsforholde-nes betydning for handelsdynastier. Store historiske hændelser set fra genealogisk synspunkt. Tanker om et genealogisk centralkartotek for borger-, håndværker- og bondefamilier.

Inden for heraldik: Heraldiske kilder, våbenbøger, sigiller, bøger, kunstgenstan-de, vægmalerier m. m. Nutidens anvendelse af heraldik. Kommunevåbener. He-raldik på frimærker. Heraldik i reklamen. Murkroner og andre kroner. Juridi-ske problemer, beskyttelse af familievå-bener. Institutionsvåbener. Militær he-raldik. Faner og flag.

Desuden vil visse sider af sigilloografi og ikonografi blive diskuteret.

I tilslutning til ovenstående emneliste gør Kongressens foreløbige brochure sig den ulejlighed udtrykkeligt at nævne, hvad disse internationale kongresser fremtidig ikke vil drøfte, nemlig følgende emner: Ridderordeners legitimitet, Dynastisk ret, og Adelsret (*droit nobili-aire*). Dette er en ironisk kommentar til

kongressen i Edinburgh 1962, som vil blive værdsat af dem, der var med dør (se Heraldisk Tidsskrift I: 7/307).

En anden kongres af heraldisk interesse fandt (vistnok) sted i september 1965 i Muiderberg i Holland, nemlig *Den Første Internationale Kongres for Vexillologi*. Interessen også for dette grænseområde til heraldikken — studiet af flag og faner — synes at være i stigning. Et af samlingspunkterne for de interessererde er utvilsomt det udmærkede amerikanske kvartalsskrift *The Flag Bulletin* (se HT I: 5/226), som især gör sig forjent ved vel dokumenterede præsentationer af de mange nye flag (f. eks. afrikanske) som hejses i disse år.

S.T.A.

Negern Jims Vapen

Ur »Huckleberry Finn» av Mark Twain, kap. 38: »Here a Captive Heart Busted»:

Tom (Sawyer) satte igång med att fundera ut vapnet. Efter en stund sa han, att han hade hittat på så många att han knappast visste vilket av dem som man skulle ta, men att det va ett som han tänkte bestämma sig för. Han sa:

»På skölden ska vi ha en ginbalk i högra stammen, och en bjälke belagd med ett purpurrött andreaskors, med en liggande hund som allmän bild, och under fötterna på honom en krenelerad kedja, för slaveri, med en grön sparre i en av en karvskura bildad ginstam, och tre fjällskuror i blått fält, med de uppresa navelpunkterna på en av sågskuror bildad tandskura. Hjälmprydnad: en svart förrymd neger med ett bylte hängande över axeln i en bastardsträng. Och ett par sinister som sköldhållare, det är du och jag. Valspråk: *Maggiore fretta, minore atto*. Det har jag tagit ur en bok — det betyder ju mer brådskå desto mindre fart.»

»Jösses,« sa jag, »men vad betyder det andra?»

»Det har vi inte tid med nu,« sa han, »vi måste jobba på av bara den.»

»Ja men i alla fall,« sa jag, »vad betyder något av det? Vad är en karvskura för någonting?»

»En karvskura — en karvskura är — du behöver inte veta vad en karvskura är för något. Jag ska visa honom hur man gör en sådan när han ska till med det.»

»Äsch, Tom,« sa jag, »jag tycker att du ska tala om det för mig. Vad är en bastardsträng?»

»Ah, inte vet jag. Men han måste ha en sådan. Det ska alla adelsmän ha.»

(Fritt översatt av Hans Schlyter)

Bergensfarerpladen

I HT 5/197 skrev jeg om en terrakottaplade fra 1550'erne med Bergensfarenes våben, som var blevet fundet i Næstved, og jeg lod forstå, at denne plade var den eneste af sin art i Danmark.

Dette er ikke rigtigt. Det viser sig, at Nationalmuseet i København i sin kælder gemmer ca. 15 lignende plader, indkommet til museet 1926 og tidligere fra Dal-lund Slot ved Odense. De stammer fra samme værksted, og to af dem er identiske med Bergensfarerpladen. To andre er prydet med Norges våben (se billedet), de øvrige er ikke heraldiske. Også andre steder i landet vides der at eksistere sådanne plader. De var en lübsk eksportvare, beregnet til facadeudsmykning, kamminbeklædning m. m.

S.T.A.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[sv] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.